

Tánh Không, Vô Ngã ...

Đọc bài Hiểu biết về tánh không, tôi không thấy "Tánh không" với "Vô ngã" khác nhau ở điểm nào. Nói rộng hơn, bài này, vẫn có thể coi là một bài nói về đạo Phật Nguyên Thủy, dù một vài chữ dùng có khác.

1- Trong đoạn "Tánh không là gì?", ta thử thay tất cả chữ "Tánh không" bằng "Vô ngã" là ta có một bài của "đạo Phật Nguyên Thủy":

"*Vô ngã* là sự kiện rằng tất cả hiện tượng đều không có thực hữu nội tại....

Mọi cái *vô ngã* có thể chia thành hai loại: vô ngã của người (*nhân vô ngã*) và vô ngã của các hiện tượng (*pháp vô ngã*). *Nhân vô ngã* là con người không có thực hữu nội tại, *pháp vô ngã* là sự thiếu thực hữu nội tại ở nơi bất cứ hiện tượng nào khác ngoài con người...."

2- Còn về *Ngũ uẩn* nữa, qua "*lý duyên khởi*" được đạo Phật Nguyên Thủy thường vận dụng thì tất cả đều là *duyên*, là *điều kiện*, do *nhiều điều kiện khác tạo nên*. Mỗi uẩn đã *không có tự ngã* thì cả năm uẩn hợp lại cũng không thể có tự ngã. Các bộ phái thuộc "Tiểu thừa" ngày xưa, đặc biệt là Thượng Tọa Bộ và sau đó Nhất Thiết Hữu Bộ, các hệ phái "Nguyên Thủy" ngày nay đều chủ trương như vậy. Chỉ có các bộ phái "Nhân Thế" như Độc Tử Bộ... chấp nhận một thứ "giả ngã" (*pugala*) làm sợi giây dẫn dắt đầu thai, nối kiếp này với kiếp trước.

3- Hệ thống luận lý của Nguyên Thủy thường được gọi là A-Tỳ-Đạt-Ma (Thắng pháp) cũng phân biệt giữa "*chân đế*" tuyệt đối, và "*tục đế*" tương đối. Từ tương đối, phương tiện tu hành, tiến tới nhất thiên, nhị thiên, tam, tứ thiên... và sau cùng đạt đến "chân đế" tuyệt đối.

Như vậy, đứng trên những đạo lý cơ bản, như vô ngã, lý duyên khởi, tương quan giữa tương đối và tuyệt đối, các trường phái "Nguyên Thủy" và "Đại Thừa" giống nhau. Từ cơ bản, từ gốc đã giống nhau rồi. Đương nhiên phải là như vậy, vì dù tông phái, bộ phái nào cũng thế, cũng chỉ có Đức Phật là Thầy, cũng chỉ lấy lời dạy của Đức Phật làm kim chỉ Nam.

Sự khác biệt nảy ra về sau, do khi áp dụng những đạo lý đó trong những điều kiện khác nhau, khi phải hội nhập vào các nền văn hóa khác nhau, đối đáp với các luồng tư tưởng khác nhau...

Những khái niệm, cách sắp xếp luận lý với 3,4,5... về, cách phân chia tâm vật lý dần dà đưa đến phân hóa bộ phái, năm đường bảy lối (A-Tỳ-Đàm / Duy Thức...).

"Tánh không" với "vô ngã" xét cho cùng là một, do phân biệt ngôn từ khái niệm biến thành hai. Như vậy, khác với Nguyên Phước, tôi cho rằng khái niệm "Tánh không" là con dao cắt đứt sợi giây nối liền Nguyên Thủy với Đại Thừa. (Bát nước "nửa đầy nửa vơi". Nguyên Phước nói "nửa đầy", tôi nói "nửa vơi" !!!).

Nguyên Đạo